

«£*! #*>

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2012r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Malinowska

Protokolant: Piotr Holyś po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2012r., w
Warszawie na rozprawie sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów przeciwko BRE Bank S. A. z siedzibą w Warszawie o
uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje BRE Banie S. A. z siedzibą w Warszawie wykorzystywania w obrocie z konsumentami następujących postanowień wzorca umowy „Regulamin karty płatniczej VISA Classic on-line”: „*O terminie i sposobie rozpatrzenia reklamacji Bank informuje Użytkownika w chwili rozpoczęcia postępowania reklamacyjnego. Bank zobowiązuje się do rozpatrzenia reklamacji w terminie 90 dni od daty otrzymania dokumentu, o którym mowa w § 40 ust. 2. W przypadku uzasadnionej konieczności przedłużenia tego terminu, wynikającej z przepisów Visa International oraz specyfiki procesów reklamacyjnych, Użytkownik zostanie powiadomiony niezwłocznie, w formie pisemnej. W takim przypadku termin rozpatrzenia reklamacji nie powinien być dłuższy niż 140 dni, licząc od daty otrzymania przez bank dokumentu, o którym mowa w § 40 ust. 2*” (§ 41 ust. 2); „*Utrata prawa posługiwania się kartą ma miejsce w szczególności w następujących przypadkach: (...)*
2) niewymówienia się Klienta z innych umów zawartych z Bankiem, m.in. (...);
9) wycofania karty z oferty Banku” (§ 54 ust. 2);

„Reklamacja składana jest w oddziale, w formie pisemnej (na odpowiednim formularzu bankowym) i zawiera podpis Użytkownika, zgodny z podpisem na karcie" (§ 40 ust. 2); oraz postanowienia z pkt VI ust. 7 wzorca umowy „Regulamin wydawania i używania kart kredytowych w ramach usług Private Banking BRE Banku S.A." o treści: „Kwota transakcji, na którą został udzielona autoryzacja, pomniejsza dostępny limit kredytu do czasu rozliczenia transakcji. Maksymalny czas, przez jaki autoryzacja pomniejsza dostępny limit kredytu M> przypadku braku rozliczenia transakcji, jest określany przez Bank";

- 2. zasądza od BRE Banie S. A. z siedzibą w Warszawie na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- 3. nakazuje pobranie od BRE Banie S. A. z siedzibą w Warszawie na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie) kwoty 600 zł (sześćset złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony;
- 4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.

SSO Ewa Malinowska

„S KO „ |
 V^4PS *M^al* właściwe podpis
 " / *8fe^*a /i3v/ ość 2 or y9 jnałem
 ~\&feS^ SEKRFT ARZ SADOWY

'/F *

UZASADNIENIE

Powód - Stowarzyszenie „Eterna” w Warszawie w pozwach z dnia 8 kwietnia 2011 r. skierowanym przeciwko Adamowi Mazurkiewiczowi -prowadzającemu działalność gospodarczą pod nazwą ZAVISCHA Adam Mazurkiewicz w Warszawie, wniósł o uznanie za niedozwolone następujących postanowień wzorca umowy:

- 1) *„Nie ponosimy odpowiedzialności za opóźnienia spowodowane z winy przewoźnika” - akapit 4 w Regulaminie sklepu Forma24.net (XVII AmC 1194/11);*
- 2) *„Sprzedawcy przysługuje prawo do zmiany niniejszego regulaminu” - akapit 8 w Regulaminie sklepu Forma24, net (XVII AmC 1195/11);*
- 3) *„Wszelkie spory będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Sprzedawcy” - akapit 10 w Regulaminie sklepu Forma24.net (XVII AmC 1196/11).*

Wniósł również o zasądzenie kosztów sądowych według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniesione zostało, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sklepu internetowego. Przy prowadzeniu tej działalności, w stosunkach z konsumentami posługuje się wzorcem zatytułowanym Regulamin Sklepu Forma24.net, który - zdaniem powoda -zawiera niedozwolone postanowienia umowne.

W ocenie powoda wskazane w pozwach postanowienia stanowią klauzule abuzywne, gdyż są rażąco sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszają uzasadnione interesy konsumentów. I tak kolejno:

- 1) Pierwsza zakwestionowana klauzula powinna być uznana za niedozwoloną, gdyż istotnie ogranicza odpowiedzialność pozwanego względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy przez przedsiębiorcę. W kwestionowanej klauzuli naruszona została zasada równorzędnego traktowania konsumenta oraz niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy

zawieraniu umowy. W interesie konsumenta nie leży umowne ograniczenie odpowiedzialności względem niego (k. 3 - 4 sygn. XVII AmC 1194/11).

- 2) Druga z kwestionowanych klauzul narzuca właściwość sądu mającego rozstrzygać sprawy sporne wynikłe na tle zawieranych z konsumentami umów przez sąd arbitralnie wybrany przez pozwanego, czym ogranicza możliwość dokonania wyboru sądu przez konsumenta. Wykładnia przedmiotowego postanowienia wskazuje na fakt naruszenia przez pozwanego zasady równorzędnego traktowania konsumenta oraz niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy (k. 3 sygn. XVII AmC 1195/11).
- 3) Trzecia klauzula zakwestionowana przez powoda, w sposób sprzeczny z prawem, uprawnia pozwanego do jednostronnej zmiany treści umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. Również ta regulacja, podobnie jak wyżej wskazane, nie stanowi przedmiotu indywidualnego uzgodnienia stron, ani nie podlega negocjacjom. W ocenie powoda kwestionowane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami (k. 3 - 4 sygn. XVII AmC 1196/11).

W odpowiedzi na pozew (w każdej z połączonych spraw) pozwany wniósł o:

odrzuć pozew na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c; oddalenie powództwa z uwagi na brak legitymacji czynnej i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, a w razie ewentualnego uwzględnienia powództwa - względnie nie obciążanie pozwanego kosztami postępowania;

połączenie do wspólnego rozpoznania spraw toczących się pomiędzy stronami o sygn. akt XVII AmC 1194/11, XVII AmC 1195/11 oraz XVII AmC 1196/11.

Dodatkowo zgłosił wnioski dowodowe. W uzasadnieniu podniósł, że analiza rejestru klauzul niedozwolonych wynika, że rejestr ten zawiera już klauzule, których dotyczą przedmiotowe pozwy. Pełnomocnik pozwanego wskazał, w

jakich sprawach klauzule zostały uznane za niedozwolone. W związku z tym strona pozwana powołała się na brzmienie art. 479⁴³ k.p.c., zgodnie z którym prawomocny wyrok w sprawie o uznanie klauzuli za niedozwoloną i zaprzestanie jej stosowania ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, co oznacza, że uznanie określonej klauzuli za niedozwoloną i wpisanie jej do rejestru działa *erga omnes*. Zdaniem pełnomocnika pozwanego oznacza to, że wyrok odnosi skutek nie tylko względem podmiotu, wobec którego go orzeczono, ale również w identycznych lub podobnego rodzaju stosunkach prawnych nawiązanych przez osoby trzecie, bez ograniczenia w jakikolwiek sposób kategorii tych podmiotów. Powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącza, od chwili wpisania do rejestru, ponowne wytoczenie powództwa także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok. Dodatkowo pełnomocnik pozwanego zwrócił uwagę na istniejący w doktrynie i orzecznictwie - spór dotyczący granic tzw. rozszerzonej prawomocności z punktu widzenia strony pozwanej. W dalszej części uzasadnienia pozwany podniósł zarzut braku legitymacji czynnej powoda, albowiem jego zdaniem -sposób działania powoda może sugerować, iż faktyczną intencją działalności stowarzyszenia jest kierowanie wystandaryzowanych powództw wobec przedsiębiorców w zakresie najbardziej typowych klauzul niedozwolonych, być może wyłącznie celem uzyskiwania w ramach postępowania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany przed otrzymaniem pozwów, nie otrzymał ze strony Stowarzyszenia Eterna żadnego pisma, czy jakiegokolwiek innej informacji o planowanych wystosowaniu powództwa. Zdaniem pozwanego, jakkolwiek art. 479³⁷ k.p.c. przewiduje postępowanie reklamacyjne/wezwanie przedsądowe, które w niniejszym postępowaniu nie jest obowiązkowe. Jednak z uwagi na cel działalności powoda, wskazane byłoby wcześniejsze wezwanie do usunięcia klauzul, które zdaniem powoda naruszają interesy konsumentów. Podniesiono również, że przedmiotowy regulamin dla prowadzonego przez pozwanego sklepu internetowego, został utworzony na przełomie lat 2009/2010. W tamtym okresie brak było w rejestrze klauzul niedozwolonych kwestionowanych obecnie zapisów. Od

czasu założenia sklepu pozwany nie spotkał się z żadnym zarzutem ze strony klientów. Na koniec zaznaczono, że pozwany zaprzestał stosowania klauzul przywołanych w pozwach, jednocześnie zwrócił się do prawnika celem zbadania pozostałych postanowień regulaminu sklepu internetowego. Wobec czego cel powoda - jakim jest ochrona konsumenta, został osiągnięty (k. 19 -23).

Na rozprawie w dniu 17 maja 2012 r. stawiał się pozwany i jego pełnomocnik. W imieniu strony powodowej nikt się nie stawiał - zawiadomieni prawidłowo. Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. postanowił połączyć do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia trzy sprawy toczące się pomiędzy tymi samymi stronami, wskazując, iż w dalszym ciągu sprawa będzie prowadzona pod sygn. akt XVIII AmC 1194/11. Dodatkowo Sąd odmówił odrzucenia pozwu. W toku rozprawy został dopuszczony i przeprowadzony dowód z przesłuchania stron, ograniczony do przesłuchania pozwanego -Adama Mazurkiewicza (k. 54 - 55).

Sąd Okręgowy, w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany Adam Mazurkiewicz prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą ZAVISCHA Adam Mazurkiewicz w Warszawie. W ramach tej działalności, między innymi prowadzi sprzedaży towarów za pośrednictwem Internetu. Oferta jest zamieszczana na stronie www.forma24.net (okoliczność bezsporna).

Pozwany, do czasu otrzymania odpisów pozwów z załącznikami z Sądu (20 stycznia 2012 r. - k. 18), posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie: "Regulamin Sklepu Forma24.net", umieszczonym na stronie internetowej pod adresem www.forma24.net, zawierającym:

- 1) w akapicie 4 postanowienie następującej treści: „Nie ponosimy odpowiedzialności za opóźnienia spowodowane z winy przewoźnika”,
- 2) w akapicie 8 postanowienie następującej treści: „Sprzedawcy przysługuje prawo do zmiany niniejszego regulaminu”,

3) w akapicie 10 postanowienie następującej treści: „Wszelkie spory będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Sprzedawcy" (okoliczność bezsporna, k. 13 akt o sygn. XVII AmC 1194/11 oraz XVII AmC 1196/11 oraz zeznania pozwanego k. 55).

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że w pełni zasadny był wniosek pozwanego o połączenie trzech spraw toczących się pomiędzy tymi stronami i dotyczących postanowień tego samego regulaminu, zatem na podstawie art. 219 k.p.c. Sąd połączył te sprawy do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W odpowiedzi na pozew - pełnomocnik pozwanego wniósł o odrzucenie pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c, albowiem z analizy rejestru klauzul niedozwolonych wynika, że rejestr ten zawiera już klauzule, których dotyczą przedmiotowe pozwy. Pełnomocnik pozwanego wskazał na brzmienie art. 479⁴³ k.p.c, zgodnie z którym prawomocny wyrok w sprawie o uznanie klauzuli za niedozwoloną i zaprzestanie jej stosowania ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, co oznacza, że uznanie określonej klauzuli za niedozwoloną i wpisanie jej do rejestru działa *erga omnes*. Zdaniem pełnomocnika pozwanego oznacza to, że wyrok odnosi skutek nie tylko względem podmiotu, wobec którego go orzeczono, ale również w identycznych lub podobnego rodzaju stosunkach prawnych nawiązanych przez osoby trzecie, bez ograniczenia w jakikolwiek sposób kategorii tych podmiotów. Powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącza, od chwili wpisania do rejestru, ponowne wytoczenie powództwa także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok. Dodatkowo pełnomocnik pozwanego zwrócił uwagę na istniejący w doktrynie i orzecznictwie - spór dotyczący granic tzw. rozszerzonej prawomocności z punktu widzenia strony pozwanej. Rozstrzygając w zakresie powyższego wniosku, Sąd nie podzielił argumentacji strony pozwanej z następujących względów.

Rację ma pełnomocnik pozwanego, iż stanowisko doktryny i orzecznictwa w przedmiocie granic podmiotowych prawomocności materialnej wyroku zapadającego w sprawach o uznanie postanowień wzorca umownego za niedozwolone, nie jest jednolite. Jednakże w ocenie Sądu, zagadnienie prawomocności materialnej wyroku zapadającego w tego typu sprawach, co sprawa niniejsza dotyczy złożonego problemu prawomocności materialnej orzeczeń, mocy wiążącej oraz powagi rzeczy osądzonej w ogólności.

Upraszczać można wskazać, że w doktrynie istnieją trzy zasadnicze ujęcia w zakresie pojmowania prawomocności materialnej. Pierwsza z nich wskazuje, iż moc wiążąca orzeczenia i powaga rzeczy osądzonej to dwa odrębne, niezależne od siebie pojęcia. Zgodnie z drugim moc wiążąca orzeczenia stanowi pozytywny skutek prawomocności materialnej, zaś powaga rzeczy osądzonej jej skutek negatywny.

Natomiast według trzeciego stanowiska powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca stanowią dwa aspekty prawomocności formalnej. Odnośnie problemu rozszerzonej prawomocności materialnej orzeczeń należy wskazać na dwa zasadnicze ujęcia. Według jednego z nich, o prawomocności rozszerzonej, czyli obejmującej jeszcze inne podmioty poza stronami danego procesu, można mówić tylko w kontekście mocy wiążącej wyroku, o której mowa w art. 365 k.p.c. Wynika to z literalnego brzmienia art. 366 k.p.c, który przewiduje, iż powaga rzeczy osądzonej prawomocnego wyroku ma charakter podmiotowo względny (*inter partes*), dotyczy bowiem tylko tych samych stron procesu lub ich następców prawnych. Natomiast zapatrywanie łączące rozszerzoną prawomocność z powagą rzeczy osądzonej świadczy o nie rozróżnianiu pojęć: powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) oraz mocy wiążącej wyroków (art. 365 k.p.c). Według drugiej koncepcji uprawnione jest łączenie zagadnienia rozszerzonej prawomocności z powagą rzeczy osądzonej. Przy czym podmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej obejmują w zasadzie tylko same strony procesowe, gdyż wyroki mają powagę rzeczy osądzonej *inter partes*, jeżeli z ustaw inaczej nie wynika (art. 365 k.p.c *in fine*). Stwierdzono, że powaga rzeczy osądzonej ma również miejsce w sytuacji, kiedy wyrok na podstawie przepisów prawa, czy też szczególnego stosunku prawnego innych osób do jednej ze stron

procesu, korzysta z powagi rzeczy osądzonej jeszcze co do innych osób niż same strony. Zatem skoro Kodeks postępowania cywilnego wyraźnie rozróżnia moc wiążącą wyroków (art. 365 k.p.c.) oraz powagę rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c), to niezależnie od tego która z powyższych koncepcji zostanie przyjęta - pojęcia te cechują się znacznymi odrębnościami. Zgodnie z literalną wykładnią wskazanych wyżej przepisów, należy przyjąć, że tylko moc wiążąca prawomocnych orzeczeń może charakteryzować się rozszerzonymi granicami podmiotowymi. Z art. 365 k.p.c. wynika bowiem, że w przypadkach wskazanych w ustawie, moc wiążąca prawomocnego wyroku nie dotyczy tylko stron konkretnego procesu, na rzecz których i przeciw którym został wydany wyrok, ale także osób trzecich. Ponadto w doktrynie przyjmuje się, że rozszerzona moc wiążąca wyroku, wynikająca z przepisów prawa materialnego ma miejsce wtedy, gdy z natury stosunku prawnego wynika, że wyrok będzie obowiązywał inne osoby poza stronami procesu. W sytuacji, gdyby osoby te brały udział w procesie zachodzi wówczas współuczestnictwo jednolite lub interwencja uboczna samoistna. W tych przypadkach dopuszczalne jest wszczęcie nowego postępowania, pomiędzy innymi osobami, objętymi rozszerzoną mocą wiążącą prawomocnego wyroku, jednakże w tym nowym procesie sąd nie będzie mógł odmiennie pod względem prawnym ocenić identycznego stanu faktycznego, co do którego zapadł już prawomocny wyrok. Natomiast z art. 366 k.p.c. wynika, że powaga rzeczy osądzonej prawomocnych wyroków ma charakter podmiotowo względny, czyli dotyczy tylko stron procesu. Dlatego też w odniesieniu do powagi rzeczy osądzonej prawomocnych wyroków nie ma normatywnych podstaw, by przyjmować, że może się ona charakteryzować rozszerzonymi granicami podmiotowymi. Poza wykładnią literalną omawianych przepisów - na rzecz poglądu, że tylko w odniesieniu do mocy wiążącej (z art. 365 k.p.c.) można mówić o jej rozszerzonych granicach podmiotowych, przemawia aksjologiczne uzasadnienie tej koncepcji. Mianowicie łączenie zagadnienia rozszerzonej prawomocności materialnej wyroków z powagą rzeczy osądzonej, która jest przecież bezwzględną przesłanką procesową - niedopuszczającą do

prowadzenia postępowania i merytorycznego rozstrzygnięcia, byłoby sprzeczne z przepisami Konstytucji RP regulującymi prawo do sądu (w szczególności art. 45 Konstytucji). Prawo do sądu jest również regulowane aktami prawa międzynarodowego (między innymi art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności). Odnosząc powyższe ustalenia do zagadnienia granic podmiotowych prawomocności materialnej wyroku zapadającego w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, należy przyjąć, że art. 479⁴³ k.p.c. jest jednym z tych przepisów szczególnych, do których odwołuje się art. 365 k.p.c. Zatem art. 479⁴³ k.p.c. normuje rozszerzoną moc wiążącą prawomocnego wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwoloną i zakazującego ich wykorzystywania (tak: M. Rejda, „Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone”, s. 169).

Powyższe wskazuje, iż w niniejszej sprawie nie zachodzi przesłanka do odrzucenia pozwów z uwagi na powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). Okoliczność, że już wcześniej do rejestru klauzul niedozwolonych zostały wpisane klauzule zbliżone lub takie same, jak te stosowane przez pozwanego nie oznaczają bynajmniej, że niedopuszczalne staje się orzekanie co do nich. Podążając wyżej wskazanym tokiem rozumowania, Sąd nie mógł w zasadzie odmiennie pod względem prawnym ocenić klauzul, których dotyczyły orzeczenia wskazane przez pozwanego w odpowiedzi na pozew.

Przechodząc jednakże do merytorycznego rozpoznania zarzutów przedstawionych przez powoda w stosunku do postanowień regulaminu pozwanego należy wskazać, co następuje. Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z cytowanego przepisu wynika, że aby można było stwierdzić, że dane postanowienie umowy stanowi niedozwolone postanowienie umowne (klauzulę abuzywną), muszą zostać łącznie spełnione następujące warunki:

- 1) postanowienie zostało umieszczone we wzorcu umowy,
- 2) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- 3) postanowienie rażąco narusza interesy konsumenta,
- 4) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem,
- 5) postanowienie nie określa głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że nie zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny.

W sprawie niniejszej powód wykazał, iż kwestionowane postanowienia umowne pochodziły z wzorca umowy, wykorzystywanego przez pozwanego do zawierania umów z konsumentami w ramach sklepu internetowego. Bez znaczenia pozostaje skala prowadzonej działalności. Okoliczność wskazywana przez pozwanego, iż jego działalność jest niszowa, przez Internet sprzedaje czasami jedną, dwie bluzy, a czasami żadnej, nie wpływa na abuzywność postanowień regulaminu, które są przedmiotem niniejszego postępowania. Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom pozwanego, jednakże nie zmienia to faktu, że okoliczności przez niego wskazane nie mają znaczenia dla oceny zaskarżonych postanowień.

Fakt zaniechania, po 20 stycznia 2012 r., stosowania postanowień wzorca umowy, których dotyczy niniejsza sprawa również nie ma znaczenia, albowiem zgodnie z art. 479³⁹ k.p.c. z żądaniem uznania postanowienia wzorca umowy za niedozwolony można wystąpić również wtedy, gdy pozwany zaniechał jego stosowania, jeżeli od tego zaniechania nie minęło sześć miesięcy. W przedmiotowej sprawie w chwili składania pozwów - pozwany stosował wskazane przez powoda regulacje, zatem usunięcie postanowień będących przedmiotem pozwów, zwłaszcza, że nastąpiło po wytoczeniu powództw - nie pozbawia powoda legitymacji w tym zakresie.

W sprawach o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, powód nie ma obowiązku wzywania pozwanego do zaniechania naruszeń przed wszczęciem postępowania sądowego, albowiem regulacja art. 479¹² § 2

k.p.c. nie ma zastosowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479³⁷ k.p.c).

Kolejną przesłanką uznania danych postanowień za niedozwolone jest kształtowanie przez nie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

„Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które zmierzają do dezinformacji lub wywołania błędnego mniemania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego, niezgodnie z zasadą równorzędności stron (tak: W. Popiołek, Komentarz KC t. I 2005).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi wówczas, gdy w sposób znaczący zostaną naruszone jego interesy ekonomiczne, ale również zostanie spowodowany jego dyskomfort, wynikający z naruszenia jego prywatności, doznania zawodu, niedogodności organizacyjnych, straty czasu, wprowadzenie w błąd itp., czyli dojdzie do istotnej i nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta.

Przenosząc powyższe na okoliczności niniejszej sprawy stwierdzić należy, co następuje:

Dołączone do pozwów wzorce, co było między stronami niesporne, dotyczą umowy sprzedaży za pośrednictwem sklepu internetowego.

Pierwsza z zaskarżonych klauzul - przewidująca, że pozwany nie ponosi „odpowiedzialności za opóźnienia spowodowane z winy przewoźnika” spełnia przesłanki zawarte w art. 385³ pkt 2 i 21 k.c, gdyż wyłącza ewentualną odpowiedzialność przedsiębiorcy za opóźnienie dostarczenia przesyłki z winy przewoźnika. Postanowienie to jest sformułowane ogólnie, powoduje brak odpowiedzialności przedsiębiorcy w wypadku opóźnienia dostarczenia przesyłki przez przewoźnika, w sytuacji, gdy zazwyczaj to przedsiębiorca dokonuje wyboru firmy, która będzie dostarczała przesyłkę dla konsumenta. Postanowienie to wyłącza odpowiedzialność strony pozwanej z tytułu nienależytego wykonania zobowiązania, mimo że według ogólnych zasad prawa cywilnego pozwany w takiej sytuacji jest odpowiedzialny.

Stosownie do treści art. 474 k.c, dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działania lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomocą zobowiązanie wykonywa, jak również osób, którym wykonanie zobowiązania powierza. Pozwany, wysyłając towar do konsumenta, wykonuje swoje zobowiązanie z pomocą przewoźnika. Zgodnie więc ze wskazaną powyżej zasadą z art. 474 k.c, za działania bądź zaniechania tych podmiotów pozwany jest odpowiedzialny jak za własne działania lub zaniechania. Przy ocenie, czy dane postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami (a przy tym rażąco narusza jego interesy) przyjmuje się, iż należy w ten sposób zakwalifikować taką klauzulę, która odstępuje na niekorzyść konsumenta od reguł wyznaczonych przez względnie obowiązujące przepisy kodeksu cywilnego. Uznaje się, że przepisy takie - w tym art. 474 k.c. - regulują stosunek cywilnoprawny w sposób zrównoważony. Strona pozwana, wyłączając całkowicie swoją odpowiedzialność za opóźnienia wynikłe z przyczyn leżących po stronie przewoźnika, przerzuca ryzyko prowadzonej przez siebie działalności na konsumenta. Ponadto, formułując tego rodzaju postanowienie umowne i zamieszczając je we wzorcu, pozwany wykorzystuje niewiedzę konsumentów o ogólnej regule prawnej prawa cywilnego, która obciąża w tym przypadku odpowiedzialnością właśnie pozwanego. Prowadzi to do dezinformacji klientów pozwanego, co również sprzeczne jest z dobrym obyczajem. Kwestionowane postanowienie jest także wprost wymienione jako niedozwolone w art. 385³ pkt 2 k.c, zgodnie z którym w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Odnosnie drugiej klauzuli zaskarżonej przez powoda, należy wyjaśnić, iż mimo, że umowa sprzedaży, co do zasady, nie stanowi umowy o charakterze ciągłym, jednakże dołączone do pozwów warunki regulują również kwestie, które mogą mieć miejsce po samym zawarciu umowy sprzedaży, a nawet jej wykonaniu, to jest prawo odstąpienia od umowy i zasady zwrotów oraz miejsce i sposób składania reklamacji. Nie ulega również wątpliwości, że pomiędzy zamówieniem towaru a jego dostarczeniem

przez sprzedawcę może upływać dłuższy okres czasu. W takiej sytuacji jednostronna zmiana przez sprzedawcę ogólnych warunków jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, w sytuacji, gdy nie przewidziano przyczyn takiej zmiany, nie dano konsumentowi prawa odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia. Może zaistnieć sytuacja, że kupujący już spełnił swoją część zobowiązania (zapłacił cenę), zaś umowa zostaje zmodyfikowana tak, że jeżeli konsument zapoznałby się z tymi postanowieniami przed zawarciem umowy, to umowy nie zawarłby.

Zdaniem Sądu możliwość zmiany postanowień wzorca musi dopuszczać możliwość odstąpienia lub wypowiedzenia umowy, musi też przewidywać ważne przyczyny takiej zmiany, wymienione wyczerpująco i jednoznacznie. W obecnym brzmieniu kwestionowana klauzula wypełnia znamiona klauzul „szarych” wymienionych w art.385³ pkt 10 i 14 k.c.

Odnosnie postanowień z akapitu 10 Regulaminu, należy zauważyć, że zasady dotyczące właściwości miejscowej sądu w sprawach cywilnych zostały uregulowane w art. 27 - 46 k.p.c. Zgodnie z art. 27 § 1 k.p.c. (właściwość ogólna) powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania. Natomiast zgodnie z art. 34 k.p.c. (właściwość przemienna) powództwo o ustalenie istnienia umowy, o jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jako też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy - wytoczyć można przez sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości miejsce wykonania umowy winno być stwierdzone dokumentem. Zawarte przez pozwanego w regulaminie postanowienie powoduje, że niezależnie od sytuacji, w tym też podstawy roszczenia oraz roli jaką w danym procesie będzie zajmował konsument - właściwy do rozpoznania sprawy będzie sąd właściwy dla siedziby przedsiębiorcy - pozwanego.

Regulacja powyższa jest sprzeczna również z art. 46 k.p.c, dotyczącym ustalenia właściwości sądu w drodze pisemnej umowy, bowiem w niniejszym przypadku przedsiębiorca posługujący się wzorem umowy - narzuca konsumentowi poddanie sporu mogącego wyniknąć między stronami, właściwości sądu, który nie jest właściwy miejscowo według ustawy. Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w

szczegółności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy - wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przy zawarciu umowy. Związanie kontrahenta wzorcem umowy nie jest wynikiem zawarcia w tym zakresie umowy pisemnej, a umieszczenie w regulaminie tego rodzaju postanowienia stanowi obejście przepisu dotyczącego formy umowy prorogacyjnej. Tym samym klauzula ta jako sprzeczna z dobrymi obyczajami rażąco narusza interesy konsumenta, zakłócając równowagę stron stosunku cywilnego, gdyż kontrahent zostaje pozbawiony prawa wyboru właściwości sądu. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał, że kwestionowany przez powoda akapit regulaminu stanowi niedozwolone postanowienie umowne, wypełniające znamiona klauzul „szarych” w rozumieniu art. 385¹ k.c. w związku z art. 385³ pkt 23 k.c.

Tym samym wszystkie kwestionowane klauzule rażąco naruszają interesy konsumenta, zakłócając równowagę stron stosunku cywilnego. To przedsiębiorca uchyla się od odpowiedzialności za opóźnienia spowodowane z winy przewoźnika, ma wyłączne prawo do zmiany umowy z dowolnych przyczyn oraz narzuca konsumentowi właściwość sądu. Zdaniem Sądu poprzez kwestionowane klauzule zostają naruszone interesy konsumenta -ekonomiczne, w sytuacji, gdy na przykład zmienione zostaną zasady dotyczące reklamacji. Może to spowodować u konsumenta również dyskomfort wynikający ze straty czasu, trudności organizacyjnych i poczucia zawodu.

Kolejną przesłanką uznania postanowień za niedozwolone dotyczy braku indywidualnych uzgodnień przedmiotowego postanowienia z konsumentem. W niniejszym przypadku pozwany nie udowodnił, by kwestionowane postanowienia zostały uzgodnione indywidualnie. Stwierdzić więc należy, że konsumenci nie mieli wpływu na treść postanowień.

Kolejną kwestią jest, czy przedmiotowe postanowienia dotyczą głównych świadczeń stron, czy też nie. Należą do nich tylko takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia (*essentialia negotii*). W niniejszym przypadku chodzi o umowę sprzedaży, a więc, zgodnie z art. 535 k.c., aby doszło do zawarcia umowy, uzgodnione muszą zostać: przedmiot sprzedaży i cena. Kwestionowane postanowienia nie

dotyczą tych świadczeń, gdyż dotyczą świadczeń dodatkowych i niesamoistnych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd stwierdził, że kwestionowane przez powoda postanowienia wzorca umowy stosowane przez pozwanego w umowach zawieranych z konsumentami, stanowią kolejno:

- 1) niedozwolone postanowienia umowne w myśl art. 385¹ k.c. w związku z art. 385³ pkt 2 i 21 k.c, dlatego na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. zakazał ich wykorzystywania;
- 2) niedozwolone postanowienia umowne w myśl art. 385¹ k.c. w związku z art. 385³ pkt 10 i 14 k.c, dlatego na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. zakazał ich wykorzystywania;
- 3) niedozwolone postanowienia umowne w myśl art. 385¹ k.c. w związku z art. 385³ pkt 23 k.c, dlatego na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c. zakazał ich wykorzystywania.

Zgodnie z treścią przepisu art. 26 ust 1 pkt 6 w związku z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167 poz. 1398) rozstrzygnięto odnośnie wysokości opłaty sądowej i obciążeniu pozwanego obowiązkiem jej uiszczenia.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 14 ust, 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zmianami). Przy czym stawka minimalna została wyliczona zgodnie z ilością (3) rozpoznawanych spraw.

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art.479⁴⁴ k.p.c.

Na oryginalne właściwe podpisy
za zgodność z oryginałem

Sekretarz

SEKRETARZ SĄDOWY

Julia Góralczyk-Olszewska